

Remissvar: Vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen (Ds 2018:11)

Socialdepartementet har ett Akademikerförbundet SSR möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande. (S2018/O2631/FS)

Regeringen vill ersätta den nuvarande lag (1972:119) om fastställande av könstillhörighet i vissa fall, med två nya lagar: en lag om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen och en lag om ändring av det kön som står i folkbokföringen. Den nya lagstiftningen innebär att ändring i folkbokföringen skiljs från medicinsk vård och behandling. Akademikerförbundet SSR har fått båda beredningsunderlagen och avser kommentera dem båda.

Den nya lagen föreslås reglera under vilka förutsättningar vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen och avlägsnande av könskörtlar ska få genomföras. Enligt förslaget ska förutsättningarna för att få genomföra ingreppen vara att personen upplever att kroppen inte överensstämmer med den egna könsidentiteten, samt att personen antas vilja leva i samma könsidentitet även i framtiden.

Promemorians förslag i korthet

Uppdragsbeskrivningen omfattade uppdraget att ta fram ett beredningsunderlag, inklusive ett förslag till lag, baserat på de bestämmelser som finns i lagen (1972:119) om fastställande av könstillhörighet i vissa fall, rörande den medicinska könskorrigeringen. Villkor för tillstånd för medicinsk könskorrigering ska fortsatt vara diagnoserna könsdysfori eller medfödd avvikelse i könsutvecklingen.

I uppdraget ingick även att:

- Analysera förslagen kopplat till ny lag om medicinsk könskorrigering som lagts fram i betänkandet Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering (SOU 2014:91).
- Analysera remissinstansernas synpunkter kopplade till förslagen i nämnda SOU, samt komplettera dessa med konsekvensanalys av en eventuell sänkning av åldersgränsen för medicinsk könskorrigering.
- Ta ställning till om åldersgränsen för medicinsk könskorrigering ska sänkas och om vissa ingrepp ska kunna ske utan ena vårdnadshavarens samtycke.
- Ta ställning till om behov finns att anpassa vissa bestämmelser i den nya lagen utifrån situationen för de personer som föds med medfödd avvikelse i könsutvecklingen.
- Göra de internationella jämförelser som anses befogade, särskilt vad gäller den ordning som finns på Malta, Norge och Finland.
- Beakta det pågående arbetet med en promemoria som underlag för ny lag om ändring av juridiskt kön.
- Föra dialog med berörda parter, till exempel Socialstyrelsen, Socialstyrelsens rättsliga råd och övriga berörda myndigheter och organisationer.
- Lämna författningsförslag om ny lag och ändringar i berörda författningar.

Akademikerförbundet SSR
Box 128 00, 112 96 Stockholm
08-617 44 00
kansli@akademssr.se
www.akademssr.se

SSR Direkt
Frågor om anställning och arbetsliv
08-617 44 00
ssrdirekt@akademssr.se

Medlemsservice
Frågor om medlemskap och avgifter
08-617 44 00
medlem@akademssr.se

Därtill ska utredaren redovisa konsekvenserna av eventuella förslag, särskilt hur förslagen förhåller sig till FN:s konvention om barnets rättigheter, den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

Akademikerförbundet SSRs synpunkter och kommentarer

Akademikerförbundet SSR har sedan länge ett starkt engagemang i diskrimineringsfrågor och arbete som rör lika villkor, och förbundet följer noga utvecklingen på arbetslivets område. Arbetet med utredningen Transpersoner i Sverige – Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor (SOU 217:92) har haft en kunskaps- och medvetandehöjande effekt på situationen för transpersoner i allmänhet och för personer med könsdysfori i synnerhet. Förbundet välkomnar regeringens initiativ och beredningsunderlagets slutsatser i stort, men önskar komplettera arbetet med perspektiv kopplat till professioner i skolan och hälso- och sjukvården, bemötande och att koppla dessa till förbundets eget remissvar rörande betänkandet Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering (SOU 2014:91).

Akademikerförbundet SSR stöder förslaget att förutsättningarna för att få genomföra vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen ska regleras i en ny lag, skiljt från lag (1972:119) om fastställande av könstillhörighet i vissa fall. Den nya lagen ska tillämpas i samband med könsbekräftande vård och i samband med vård av medfödda avvikelser i könsutvecklingen. Det är därmed personer med könsdysfori (könsinkongruens kan komma att bli den term som i framtiden ersätter begreppet) eller medfödda avvikelser i könsutvecklingen som kommer att omfattas av den nya lagen.

Akademikerförbundet SSR stödjer den föreslagna begränsningen, men vill lyfta behovet av resurser för skapa stöd och informationsinsatser till personer verksamma inom elevhälsan – särskilt skolkuratorer, skolpsykologer och skolsköterskor – och kuratorer inom hälso- och sjukvården, specifikt BUP, för att också kunna möta och omhänderta unga personer med könsdysfori eller medfödda avvikelser i könsutvecklingen. Förbundet vill i sammanhanget lyfta behovet av att den kompetensen måste finnas i hela landet och inte bara koncentreras till landets storstadsområden.

Denna kompletterande kommentar får också bäring på beredningsunderlaget 4.4 om förutsättningar för personer som inte fyllt 18 år. Socialstyrelsen får här ett stort ansvar att utreda och omhänderta även yngre personers ansökningar.

Akademikerförbundet SSR stödjer beredningsunderlagets förslag om att även fortsättningsvis ha som huvudregel att ingreppen är aktuella för personer över 18 år, och att särskilt tillstånd från Socialstyrelsen krävs för personer under 18 år. I underlaget nämns mycket kort att det idag saknas forskningsstöd för underlivskirurgi gällande personer under 18 år. Förbundet föreslår att Socialstyrelsen ska få ett tydligare uppdrag att säkerställa att följeforskning genomförs på denna patientgrupp.

Heike Erkers
Förbundsordförande
heike.erkers@akademssr.se

Daniel Hjalmarsson
Utvecklingsstrateg
daniel.hjalmarsson@akademssr.se